

Gulácsy Irén és Herczeg Ferenc
az Új Idők sátrában

Ötödik éve annak, hogy a Könyvnap eszméje megszületett. Az ötödik Könyvnapot tartottuk az idén és mi úgy érezzük, hogy a könyvnek ez a korányári vásárosünnep volt eddig valamennyi között a legközvetlenebb, legbensőségesebb. Nem volt ünnepélyes, nem volt feszélyezett. Az volt, aminek lennie kell. Az olvasó ismerkedése az íróval, akivel a művein keresztül már kapcsolatot érzett, de akit testi formájában is szeretett volna megismerni. (Mert hisz nem véletlen adottság a külső. A Teremtő, nagyon kevés kivétellel, úgy alkotta meg az embert, hogy a külsejében kifejezésre jutnak a belső adottságai is.) Az olvasó találkozott ezen a napon az íróval és egy kézfogással, néhány szóval, néhány kedves, megértő tekintettel még közelebb jutottak egymás lelkéhez.

*

Az Új Idők könyvessátrát az Opera hatalmas, komoly épülete előtt állította fel. Búzavirágkékre festett tulipános asztalokon sorakoztak a könyvek. Mázas, szép magyar mintájú eszerép kancsókban a magyar mezők virágai díszítették a könyveket. Szelíd, szőke árvalányhaj is rezgett a virágok között. Magyarruhás lányok fogadták a vevőket, akik állandóan nagy csoportokban álldogáltak a sátor előtt. A búzavirágké asztal mögött ott ültek a magyar irodalom legkiválóbbjai és ott voltak a fiatalok is, a magyar irodalom tavaszi ígéretei.

Az írók, a csendes elmélyedés, a dolgozószobák, a magányos íróasztalok munkásai az első napon kissé tartózkodóan, kissé ügyetlenül néztek szembe a nagy nyilvánossággal. Hiába, írni a nagy nyilvánosságnak ezerszer könnyebb, mint megjelenni előtte. Az íróknak azonban segítségére siettek a testvérművészetnek azok a művelői, akik minden este kapcsolatot teremtenek a nagy nyilvánossággal. A magyar drámai művészet egyik legtündöklőbb csillaga jött el az Új Idők könyvessátrába, hogy az ő elbűvölő közvetlenségével, kislányos bájával, humorával, kedvességével összekötőkapocs legyen az írók és a közönség között.

Bajor Gizi, a Nemzeti Színház örökös tagja, három napig minden délben órákat töltött az Új Idők könyvessátrában. Ezt, azonban, ne úgy tessék elképzelni, hogy ő helyet foglalt a búzavirág szín asztal mögött és esetleg autogrammot adott, ha nagyon kérték. Nem! Ez a csodálatos művésznő, akit az Isten a kivételes tehetség arany áldásával ajándékozott meg — ő, aki a legeszeményibb Szendrey Júlia és a holdsugár szépségéből szőtt shakespeare-i Júlia, ő, a felejthetetlen Browning Erzsébet és annyi más színdarab tündöklő hősnője — karjára vette a magyar írók könyveit és a járókelők közé lépve, kínálta a könyveket. De hogyan kínálta! Mosolyogva és kérve. Egyszerűen és szerényen. Tréfával, egy vig fiú diákos humorával és egy kedves kislány üde bájával. Egy pillanatra sem volt a nagy és ünnepezt művésznő. Egy pillanatra sem érezte a tehetsége méltóságát, a tehetségét, amely pedig aranyérték európai viszonylatban is. Ő segíteni jött művésztestvéreinek. Minél több könyvet akart el-

adni. Minél több közömbös emberrel akarta megkedveltetni a magyar betűt, a magyar irodalom lelkét.

Szép barna szeme tele volt mosollyal. Finom karesú alakja, az előkelően egyszerű homokszín kabátban, hol itt, hol ott tűnt fel a tömegben. Fáradhatatlan volt. Fáradhatatlanul jókedvű, lelkes és bájos.

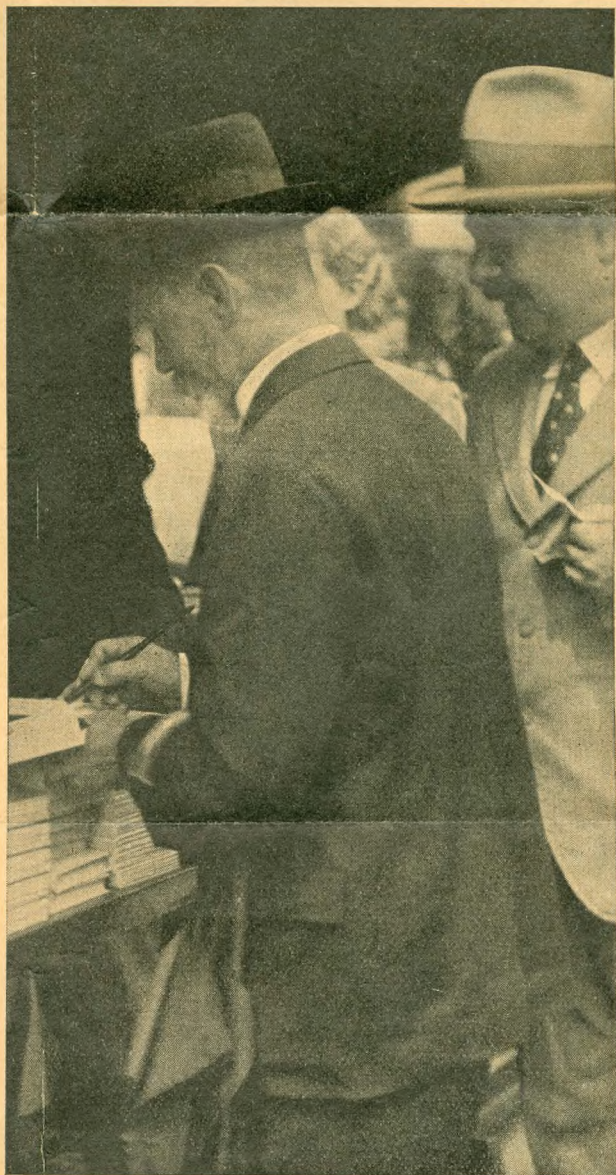
Második nap segítséget is hozott. Vaszary Piroskát, ezt a drága Puckot, a színpad fürge tréfameszterét. Vaszary Piroška is ezer ötlettel, töretlen kedvvel dolgozott a magyar írókért.

De a Nemzeti Színháznak még két másik nagy művésznője is megjelent. Aczél Ilona előkelő egyénisége, a magyar vidék nagyszonyainak úri bájával és Márkus Emilia dekoratív alakja, egy pompás egyéniség sugárzásával, ragyogta be a könyv ünnepét.

Azok a magyar írók, akiknek ezen a négy napon felkarolták az ügyét, csak hálával és meghatott köszönettel gondolhatnak rájuk.

*

A június ezen a négy napon májust játszott. Erős napsütés, gyors zápor váltotta fel egymást. Az érdeklődést azonban mindez nem csökkentette. A

Lyka Károly autogrammot ad

Bajor Gizi az Új Idők sátra előtt

közönség éppúgy, mint az írók, vitézül tűrte az időjárást.

Majd minden író — még a legnagyobbak is — töltött egy-egy órát az Új Idők könyvsátorában. Feltűnt Herzeg Ferenc nemes arcéle, méltósággal teli megjelenése. Ott volt Lyka Károly, a nagy esztétikus. Láttuk Csathó Kálmán böles, érdekes arcát, Gulácsy Irén, akinek *Fekete vőlegények* című regénye sok ezer példányban fogyott el, hüszke, szőke szépségével lepte meg azokat az olvasóit, akik még nem ismerték. Ott volt a déleeg Pekár Gyula, a szelíd, szerény Kosáryné Réz Lola. A mosolygós, bájos S. Bokor Malvin, a kedves Tutsek Annát, a lánykaolvasók egész serege fogta körül. Itt volt Teresesényi György is, akinek a megjelenésében is benne van a magyar föld egyszerű ereje, itt volt az elegáns Harsányi Zsolt, a legszebb angol regények fordítója: Ruzitska Mária és a mély, komoly, ezüsthajú Majthényi György. A mosolygós feketeszemű Zsigray Julianna, alig győzte autogrammal a *Szűts Mara* és az *Utolsó farsang* rajongóit.

A fiatal írók jókedvre derítették a könyvsátor vendégeit. Ötletes tréfákkal „ugratták” egymást. Babay József, a *Vándorlegények* mézesszavú költője, a legjobb kedvű. Székely Tibor, aki okos, kissé fanyar városi fiatalemberekről szeret írni, olyan, mint a regényeinek hőse. Sásdi Sándor, az *Egy nyár regénye* írója magas, melázó szemű fiatalember. Matolesy Andor, a *Magyar Regények* legfiatalabb szerzője, sima, társaságbeli fiú.

A könyvvásárlók érdeklődve szemléltek az írókat s az írók ugyanígy nézték a közönséget. Sőt még talán nagyobb érdeklődéssel. Hiszen az itt járók-kelők között, nők, férfiak között halad az élet és járnak az ő hőseik is. Egyébként az ismerkedés kölcsönös rokonszenvvel végződött. Hisszük, a hatodik könyvünnepe a rokonszenv már barátsággá fejlődik és még több ember szereti meg a magyar könyvet.

Régi kisvárosi cukrászda

Főbüszkesége egy vitrin,
benne törött, kínai tál.
Két-három barna bőrfotój,
belőlük a rúgó kiáll,
megrepedt márványsztalok,
de a napsugár úgy ragyog,
úgy árad az ajtón a nyár,
hogy boldogan, aki ide betévedt
lehúnyja szemét: szép az élet! —
míg a hús fagylaltra vár.

TEMESVÁRY KRISZTA

Sírvásár

— Elbeszélés —

Irta: Babay József

A kicsiny, veteményes ágyakkal és virágokkal tarkított kertés-udvart tüskössövény vette körül, a ház falait meg borostyán futotta be, messziről nem igen lehetett felfedezni, hogy középület áll itt, ha alacsony eresszel is. Mintha el akart volna bújni a részvétlen életű nagyvilág elől, amelynek porszemnél is kicsinyebb alkatrésze volt. Nem is csoda. A temetőőr háza számára azt írja elő az illem, hogy húzódjék meg szerényen, a nyugati sarokban, távol a díszesen faragott nagykaputól, amelynek homlokára fekete betűkkel van felírva a holtak ígéje: FELTÁMADUNK. A kertudvar alján megszakadt a sűrűlevelű tüskössövény, esikorgó kis lécajtó vezetett a sírok közé, csak éppen akkora, hogy az öreg Kátrány Bence, meg a talicskája ki, és bejárhasanak rajta.

De a temető szép, terjedelmes fejfa-városcsok volt, számtalan sírral, kiskápolna is állott az északi szárnyon, négy, terebélyes lombú ecetfa árnyékában. Itt, a kápolna körül sok fehér, meg vöröszerezetű és mélyfényű feketemárvány őrizte a kegyeletet, közöttük olyan is, amelyet a szelíd nézésű Jézus szobra díszített, de akadt kettétört oszlopot ábrázoló faragott-kő s elpihenő angyallal ékesített nagy, vasfogantyus kriptafedél is. A gazdag Nádasdy kasznár sírjánál meg éppen két, csüggedt szárnyú, de egymást csókoló kőgalamb. Az egyik galambnak letörött ugyan a csőre, de hát ezen nem lehetett segíteni. Még ha élő galamb őrizné Nádasdy úr örökalmát, akkor sem...

Esteledett.

Kátrány Bence, a temetőőr megragadta a kötelet, beledugta csizmája orrát a sír falába vájt segítőlépcsőbe s kapaszkodott szépen felfelé. Jó mélyről jött fel az öreg, hiába, úri sírt kellett ma ásnia, mélyet is, széleset is, mindenképpen nagy ember az újhalott, akit ide holnap eltemetnek. Kengyeles Béni nyugalmazott főszolgabíró úrra került a sor, magasra nőtt, vállon viselte a fejét, amíg élt és terebélyes volt a testetörzse is, a koporsó hát kényelmesebb sírt követel.

Alig dugta ki a fejét a gonddal megásott örökszobából, sikoltást hallott. Ejnye! Kiféle fehérnépből kornyikál ilyen esteledő-időn az ijedelem, amikor már élő lélek nem igen ballag a sírok között? Mert fehérszemély sikongat, még pedig olyan korú torokkal, amelyből már kicsit köhögősen sűrűn a lélegzet alja. Sietett hát kievickélni s körülnézett.

Hát persze. Ott ni, a Veres Naca sírjánál, ott kuporog egy fejkeszkenős, feketeruhás asszony, amolyan idősb-nemű, látni a hajlottóságán. Ki lehet? Ej, nem elég, hogy annyi baja van a hóttakkal: őrizni őket, sírt ásnia, sírt tisztogatni, utat gyomlálni, me-